

สรุปและ เสนอแนะ

5.1 สรุป

ในปัจจุบันปัญหาสิ่งแวดล้อม เป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะปัญหาทางด้านมลพิษนั้น นอกจากจะทำให้อากาศและน้ำของธรรมชาติต้องสูญเสียความสมดุลไปแล้ว ยังส่งผลกระทบทำให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชนอีกด้วย

เมื่อมีการรั่วไหลหรือแพร่กระจายของมลพิษ เป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย สุขภาพอนามัย หรือเป็นเหตุให้ทรัพย์สินของผู้อื่นหรือของรัฐเสียหาย เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษนั้นมีหน้าที่ต้องรับผิดชอบค่าสินไหมทดแทน หรือค่าเสียหายเพื่อการนั้น ไม่ว่าจะการรั่วไหลหรือแพร่กระจายของมลพิษนั้นจะเกิดจากการกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่อหรือไม่ก็ตาม หลักการนี้เป็นการกำหนดความรับผิดชอบในทางแพ่งของบุคคลที่ก่อให้ เกิดการแพร่กระจายของมลพิษ ซึ่งได้บัญญัติไว้ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 แต่ในส่วนของความรับผิดชอบในทางอาญานั้น ไม่มีการบัญญัติไว้ตามกฎหมายดังกล่าว จึงต้องอาศัยบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายอาญาเป็นหลักในการดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดในคดีสิ่งแวดล้อม

แม้ว่าในปัจจุบันประเทศไทยจะมีพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 เป็นกฎหมายแม่บทในการคุ้มครองรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ตลอดจนคุ้มครองสิทธิของประชาชนที่ได้รับความเสียหายจากการทำลายสิ่งแวดล้อมแล้วก็ตาม แต่การที่สิทธิของประชาชนในการดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดทั้งในทางอาญาและทางแพ่งก็ยังมีปัญหาข้อขัดข้องในด้านต่าง ๆ ส่งผลให้การอำนวยความสะดวกหรือบรรเทาความผิดในคดีสิ่งแวดล้อมไม่สามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการกำหนดสภาพบังคับทางกฎหมายแก่ผู้กระทำความผิด และในด้านการคุ้มครองสิทธิที่จะได้รับการชดเชยค่าสินไหมทดแทน หรือค่าเสียหายให้แก่ประชาชนผู้ได้รับความเสียหาย

จากการศึกษาในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้พบว่าปัญหาข้อขัดข้องในการใช้สิทธิดำเนินคดีของผู้เสียหายในคดีสิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาที่เกิดจากบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องบางส่วน ทั้งในส่วนของกฎหมายสารบัญญัติและกฎหมายวิธีสบัญญัติไม่มีความสอดคล้องเหมาะสมสำหรับที่จะใช้เป็นหลักในการดำเนินคดีสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน ทำให้เกิดข้อขัดข้องทางด้านวิธีพิจารณาทั้งในทางอาญาและทางแพ่ง ซึ่งผู้เขียนได้ดำเนินการศึกษารายแบ่งการพิจารณาข้อขัดข้องทางด้านวิธีพิจารณาของผู้เสียหายในคดีสิ่งแวดล้อมออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ข้อขัดข้องทางด้านวิธีพิจารณาความอาญา และข้อขัดข้องทางด้านวิธีพิจารณาความแพ่ง ซึ่งมีข้อสรุปดังนี้

5.1.1 ข้อขัดข้องทางด้านวิธีพิจารณาความอาญา

ผู้เสียหายในคดีอาญาที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม มีสิทธิในการดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำความผิดตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาบัญญัติไว้ 2 ทาง ได้แก่ ทางแรก โดยการร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงานของรัฐเพื่อให้ดำเนินการตามขั้นตอนการสอบสวน ฟ้องร้อง โดยพนักงานสอบสวนเป็นผู้ดำเนินการสอบสวน และพนักงานอัยการเป็นผู้ดำเนินการฟ้องผู้ต้องหาต่อศาล ทางที่สอง โดยการฟ้องคดีต่อศาลด้วยตนเอง ซึ่งในการใช้สิทธิทางอาญาของผู้เสียหายทั้ง 2 ทางดังกล่าวมีข้อขัดข้องสรุปได้ ดังนี้

5.1.1.1 ข้อขัดข้องในการยื่นใช้สิทธิร้องทุกข์ต่อเจ้าพนักงาน

1) ข้อขัดข้องเนื่องจากไม่สามารถกล่าวอ้างว่าเป็นผู้เสียหาย
 เพื่อให้สิทธิร้องทุกข์ในฐานะที่เป็นผู้เสียหาย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เนื่องจากบทบัญญัติดังกล่าวได้วางหลักเกณฑ์ไว้อย่างเคร่งครัด ตามมาตรา 2 (4) ซึ่งบัญญัติให้ผู้เสียหายจะต้องเป็นบุคคลผู้ได้รับความเสียหายเนื่องจากการกระทำความผิดอาญาฐานใดฐานหนึ่ง ดังนั้น จึงเป็นการยากลำบากในการที่ผู้เสียหายจะแสดงให้เห็นว่าเจ้าพนักงานเชื่อว่าเขาได้รับความเสียหายจริง และความเสียหายเกิดจากการกระทำความผิดอาญาโดยผู้กระทำความผิด เพราะความเสียหายที่เกิดจากการกระทำความผิดในคดีสิ่งแวดล้อมมักจะไม่ใช่ความเสียหายที่ปรากฏให้เห็นได้อย่างชัดเจนในทางกายภาพ แต่จะเป็นลักษณะอาการผิดปกติของระบบการ

ทำงานของอวัยวะต่าง ๆ หรือกระบวนการทางชีวภาพของร่างกาย เช่น เป็นหมัน อาการผิดปกติของระบบทางเดินหายใจ ซึ่งอาการผิดปกติต่าง ๆ เหล่านี้ย่อมจะเป็นการยากที่ผู้เสียหายจะยืนยันให้เจ้าพนักงานเชื่อได้ว่าเป็นความเสียหายที่เกิดจากมลพิษที่ผู้กระทำความผิดได้ปล่อยให้แก่แพร่กระจายออกสู่สิ่งแวดล้อม เพราะกว่าอาการผิดปกติดังกล่าวจะปรากฏขึ้นจนเป็นเหตุให้ผู้เสียหายมาร้องทุกข์ พยานหลักฐานต่าง ๆ เช่น ร่องรอยของมลพิษในอากาศหรือทางน้ำอาจสูญสลายไปแล้ว ซึ่งจะทำให้เจ้าพนักงานไม่สามารถดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำความผิดได้ หรืออาจไม่เชื่อว่ามีกระทำความผิด และผู้เสียหายได้รับความเสียหายจริง

2) ข้อขัดข้องในการดำเนินคดีของเจ้าพนักงาน

จะเกิดข้อขัดข้องในขั้นตอนการรวบรวมพยานหลักฐานของพนักงานสอบสวน เนื่องจากการสอบสวนการกระทำความผิดอาญาที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในคดีที่เกี่ยวข้องกับการปล่อยมลพิษให้แก่แพร่กระจายออกสู่สิ่งแวดล้อม จะต้องอาศัยความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับมลพิษเป็นอย่างสูง แต่ปัจจุบันพนักงานสอบสวนซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเรื่องดังกล่าวแต่ประการใด ดังนั้น ในการสอบสวนดำเนินคดีประเภทดังกล่าวย่อมจะเป็นไปอย่างขาดประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อถึงการพิจารณาในชั้นพนักงานอัยการซึ่งอาจสั่งไม่ฟ้องผู้ต้องหา หรืออาจทำให้ศาลพิพากษายกฟ้องทั้ง ๆ ที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยกระทำความผิดจริง

3) ข้อขัดข้องทางด้านกฎหมายสารบัญญัติ

จะเกิดขึ้นเนื่องจากในปัจจุบันยังไม่มีกฎหมายบัญญัติให้การปล่อยให้แก่มลพิษให้แก่แพร่กระจายออกสู่สิ่งแวดล้อม เป็นความผิดในทางอาญาโดยตรง ดังนั้น การดำเนินคดีอาญานกรณีที่มีการกระทำดังกล่าวเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของบุคคลอื่น จึงต้องอาศัยบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายอาญาเป็นหลักในการดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิด ซึ่งเป็นเหตุให้การดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดเป็นไปอย่างล่าช้า ไม่สามารถให้ความคุ้มครองแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะเมื่อมีการทำให้แก่มลพิษให้แก่แพร่กระจาย

ออกมาแล้ว พนักงานสอบสวนก็ยังไม่สามารถดำเนินคดีต่อผู้ก่อมลพิษนั้นในด้านทันที แต่จะต้องรอจนกว่าจะปรากฏความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของผู้อื่นเสียก่อนจึงจะดำเนินคดีอาญาได้ และในขั้นตอนการดำเนินคดีอาญาโดยอาศัยฐานความผิดตามประมวลกฎหมายอาญาที่จะประสมกับข้อขัดข้องในการพิสูจน์องค์ประกอบภายในของการกระทำความผิด ว่าเป็นการกระทำโดยเจตนาหรือโดยประมาท ซึ่งอาจทำให้ผู้กระทำความผิดไม่ได้รับการลงโทษที่เหมาะสมกับการกระทำของเขา หรืออาจไม่ต้องรับโทษเลยก็ได้ เพราะการกระทำความผิดโดยเจตนาที่กระทำโดยประมาทมีผลทางด้านความรับผิดชอบทางอาญาที่แตกต่างกันมาก

5.1.1.2 ข้อขัดข้องในกรณีใช้สิทธิฟ้องคดีอาญา

ในกรณีที่ผู้เสียหายใช้สิทธิฟ้องคดีอาญาที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมด้วยตนเองจะเกิดข้อขัดข้อง ดังนี้

1) ข้อขัดข้องในด้านของประสิทธิภาพในการดำเนินคดี

เนื่องจากการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความผิดในคดีสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่เกี่ยวกับการแพร่กระจายของมลพิษนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยความรู้ ความเชี่ยวชาญ ตลอดจนเครื่องมืออุปกรณ์ที่มีประสิทธิภาพสำหรับใช้ในการตรวจสอบพิสูจน์พยานหลักฐานต่าง ๆ เพื่อนำเสนอต่อศาล ซึ่งผู้เสียหายโดยมากจะปราศจากสิ่งเหล่านี้โดยสิ้นเชิง ดังนั้น การนำพยานหลักฐานเข้าสืบของผู้เสียหายในการพิจารณาคดีของศาลย่อมจะเป็นไปอย่างไม่มีประสิทธิภาพ เป็นเหตุให้ศาลยกฟ้องและพนักงานอัยการหรือผู้เสียหายคนอื่นมาฟ้องอีกไม่ได้ เพราะ เป็นฟ้องซ้ำ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 (4)

2) ผู้เสียหายบางคนอาจตกเป็นเครื่องมือของผู้กระทำความผิดซึ่งโดยมากจะเป็นผู้มีอิทธิพลทางการเงิน หัวหน้าลุ่มชักจูงให้แก่งงำชั้สิทธิฟ้องคดีอาญาแล้วด่า นินคดีำให้ลหะหลวมเพื่อำให้ศาลยกฟ้อง เป็นเหตุำให้พนักงานอัยการหรือผู้เสียหายคนอื่นฟ้องอีกำไม่ได้ เพราะ เป็นฟ้องซ้ำ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 39 (4)

5.1.2 ข้อขัดข้องำในทางวิธีพิจารณาความแพ่ง

5.1.2.1 ข้อขัดข้องำในการเป็นโจทก์ฟ้องคดีแพ่ง

เนื่องจากลักษณะของความเสียหายในคดีสิ่งแวดลุ่มมักจะมีเกิดขึ้นกับประชาชนกลุ่มำใหญ่ กล่าวคือ การแพร่กระจายของมลพิษจากแหล่งกำเนิดแหล่งเดียว อาจก่อความเสียหายแก่ประชาชนเป็นจำนวนมาก ดังนั้น จึงอาจมีผู้ได้รับความเสียหายที่จะำชั้สิทธิฟ้องคดีแพ่งเรียกค่าสินไหมทดแทน ตลอดจนค่าเสียหายอื่น ๆ จำนวนหลายคนในการทำละเมิดเรื่องเดียวกันซึ่งจะต้องแยกฟ้องเป็นคนละคดี จึงทำให้สิ้นเบสิองค่าำจ่ายในการดำเนินคดีอย่างมาก หรือหากศาลจะรวมการพิจารณาทุกคดีเข้าด้วยกัน ก็จะทำให้การพิจารณาเป็นไปอย่างล่าช้า เพราะผู้เสียหายแต่ละคนอาจฟ้องคดีไม่พร้อมกัน เนื่องจากบทบัญญัติในส่วนของวิธีพิจารณาความแพ่งในปัจจุบันมีข้อจำกัด ทำให้ผู้เสียหายที่มีจำนวนมากดังกล่าวไม่สามารถรวมกันฟ้องเป็นคดีเดียวกันได้ ทำให้ประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนอยู่แล้วไม่ได้รับความสะดวก หรืออาจไม่ได้รับการทดแทนความเสียหายได้อย่างทันท่วงที

5.1.2.2 ข้อขัดข้องำในเรื่องภาระการพิสูจน์

ข้อขัดข้องำในส่วนนี้จะเกิดขึ้นในกรณีที่มีแหล่งมลพิษหลายแห่งในบริเวณพื้นที่เดียวกัน ซึ่งเป็นการยากที่ผู้เสียหายจะพิสูจน์ำให้ศาลเห็นว่าแหล่งมลพิษแห่งใดที่ทำำให้มลพิษแพร่กระจายเป็นเหตุำให้เกิดความเสียหาย ซึ่งหากพิสูจน์ำไม่ได้ศาลก็ต้องยกฟ้องทำให้ประชาชนผู้เสียหายได้รับความเดือดร้อนเพิ่มมากขึ้นอีก

5.1.2.3 ข้อขัดข้องในการราชัสิทธิทางศาลเพื่อป้องกันอันตรายล่วงหน้า

ข้อขัดข้องในกรณีนี้เกิดขึ้นเนื่องจากในปัจจุบันไม่มีกฎหมายบัญญัติให้บุคคลสามารถราชัสิทธิทางศาลในการที่จะเรียกให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งมลพิษอันมีลักษณะที่จะก่อให้เกิดอันตรายแก่ชีวิต ร่างกาย สุขภาพอนามัย หรือทรัพย์สินของผู้อื่นดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดอันเป็นการป้องกันล่วงหน้ามิให้ภัยอันตรายเกิดขึ้น ซึ่งในเรื่องที่ตนเองเดียวกันนี้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 435 บัญญัติว่าบุคคลที่จะประสบความเสียหายอันเกิดจากโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างของบุคคลอื่น สามารถราชัสิทธิเรียกร้องทางศาลให้จัดการตามที่ได้จาเป็นเพื่อขจัดอันตรายนั้นได้ แต่สำหรับความเสียหายที่จะเกิดจากมลพิษซึ่งมีลักษณะรุนแรงมากกว่ากฎหมายกลับไม่เปิดโอกาสให้มีการราชัสิทธิทางศาล เพื่อให้มีการป้องกันความเสียหายล่วงหน้าดังกล่าว

สรุปผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้พบว่าในการดำเนินคดีของผู้เสียหายในคดีสิ่งแวดล้อมนั้น จะมีข้อขัดข้องในด้านต่าง ๆ ทั้งในส่วนของการดำเนินคดีอาญาและคดีแพ่ง ซึ่งเป็นข้อขัดข้องทางด้านวิธีพิจารณา รวมทั้งข้อขัดข้องทางด้านกฎหมายสารบัญญัติในบางส่วนที่ทำให้เกิดข้อขัดข้องทางด้านวิธีพิจารณาด้วย ซึ่งข้อขัดข้องดังกล่าวเป็นแนวทางการพิจารณากำหนดข้อเสนอแนะเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในคดีสิ่งแวดล้อมตรงตามสมมติฐานของการศึกษาวิจัยครั้งนี้

5.2 ข้อเสนอแนะ

เพื่อเป็นแนวทางการแก้ไขข้อขัดข้องในทางวิธีพิจารณาซึ่งพบจากผลการวิจัยตามข้อ

5.1 ผู้เขียนจึงเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปรับปรุงบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีสิ่งแวดล้อม ซึ่งได้แก่ พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 ในกรณีต่าง ๆ ดังนี้

5.2.1 แนวทางแก้ไขข้อขัดข้องในการดำเนินคดีอาญา

5.2.1.1 กรณีผู้เสียหายใช้สิทธิร้องทุกข์

1) ข้อขัดข้องในการกล่าวอ้างความเป็นผู้เสียหายเพื่อใช้สิทธิร้องทุกข์ ควรแก้ไขโดยการลดภาระในการที่ผู้เสียหายจะต้องแสดงให้พนักงานผู้รับคำร้องทุกข์เห็นว่า เขาได้รับความเสียหายและความเสียหายนั้นเกิดจากการกระทำผิดอาญา โดยแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 กำหนดให้ในกรณีที่เกิดการแพร่กระจายของมลพิษเกิดขึ้นจนน่าจะเป็นอันตรายแก่ชีวิต ร่างกายหรือทรัพย์สินของผู้อื่น ให้ถือว่าบุคคลที่อยู่ใกล้เคียงแหล่งกำเนิดมลพิษ หรือบุคคลที่ความเป็นอยู่ถูกกระทบกระเทือนเนื่องจากการแพร่กระจายของมลพิษ เป็นผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในความผิดต่อชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา ในกรณีที่ได้รับความเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินในขณะที่หรือภายหลังจากการแพร่กระจายของมลพิษนั้น

2) กรณีข้อขัดข้องในการดำเนินคดีของเจ้าพนักงาน ควรแก้ไขโดยจัดตั้งหน่วยงานของรัฐซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญ ให้ทำหน้าที่สอบสวนคดีอาญาที่เกี่ยวข้องกับการแพร่กระจายของมลพิษแทนพนักงานสอบสวนฝ่ายตำรวจ ซึ่งจะส่งผลให้การสอบสวนดำเนินคดีเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3) ข้อขัดข้องทางด้านกฎหมายสารบัญญัติ แก้ไขโดยกำหนดให้มีบทบัญญัติในส่วนของความรับผิดทางอาญาตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 ในกรณีดังนี้

1. กระทำโดยเจตนาหรือประมาทเป็นเหตุให้มีการแพร่กระจายของมลพิษจนน่าจะเป็นอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของบุคคลอื่น ทั้งนี้ เพื่อให้เจ้าพนักงานสามารถดำเนินคดีแก่ผู้กระทำความผิดได้ทันทีโดยไม่ต้องรอให้มีการเสียหายแก่ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินเกิดขึ้นก่อน

2. กระทบโดยเจตนาหรือประมาทเป็นเหตุให้มีการแพร่กระจายของมลพิษจนเป็นเหตุให้เกิดอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินของบุคคลอื่น ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถดำเนินคดีต่อผู้กระทำความผิดได้ทั้งในกรณีที่กระทบโดยเจตนาหรือโดยประมาท ในกรณีที่บทบัญญัติตามประมวลกฎหมายอาญาครอบคลุมไปไม่ถึง

5.2.1.2 ข้อขัดข้องในกรณีใช้สิทธิฟ้องคดีอาญา

ข้อขัดข้องในส่วนนี้ เกิดจากการขาดประสิทธิภาพในการดำเนินคดี และกรณีอาจตกเป็นเครื่องมือของผู้กระทำความผิดที่มีอิทธิพลโดยจงใจให้แก่ง้างใช้สิทธิฟ้องคดีอาญา เพื่อให้ศาลยกฟ้องนั้น ผู้เขียนเห็นว่าสามารถแก้ไขโดยให้พนักงานอัยการใช้อำนาจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 31 และมาตรา 32 โดยเข้าเป็นโจทก์ร่วมเพื่อควบคุมการดำเนินคดีของผู้เสียหายที่ใช้สิทธิฟ้องคดีเอง โดยกำหนดให้ผู้เสียหายที่ฟ้องคดีแจ้งให้พนักงานอัยการทราบพร้อมกับส่งสำเนาฟ้องให้พนักงานอัยการด้วย เพื่อให้พนักงานอัยการเข้าควบคุมการดำเนินคดีของผู้เสียหายดังกล่าว ทั้งนี้ เนื่องจากการดำเนินคดีโดยพนักงานอัยการเป็นการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐย่อมจะมีประสิทธิภาพและสามารถป้องกันผู้กระทำความผิดซ้ำซ้อนหรือหลอกลวงผู้เสียหายได้เป็นอย่างดี

5.2.2 ข้อขัดข้องทางด้านวิธีพิจารณาความแพ่ง

5.2.2.1 ข้อขัดข้องในการเป็นโจทก์ฟ้องคดีแพ่งในกรณีมีบุคคลหลายคนได้รับความเสียหายอันเกิดจากการแพร่กระจายของมลพิษในคราวเดียวกัน แก้ไขโดยนำเอาวิธีการดำเนินคดีแบบ "Class Action" มาใช้ในการดำเนินคดีสิ่งแวดล้อมที่มีผู้เสียหายจำนวนมากดังกล่าว เพื่อให้เกิดความสะดวกและลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดี และกำหนดให้พนักงานอัยการมีหน้าที่เป็นผู้แทนฟ้องคดีให้แก่ผู้เสียหายในการดำเนินคดีแบบ Class Action ดังกล่าว ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินคดีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและป้องกันการทุจริตที่อาจเกิดขึ้นในกรณีที่ผู้แทนฟ้องคดีเป็นผู้เสียหายคนใดคนหนึ่งซึ่งได้รับผลประโยชน์ตอบแทนจากจำเลยที่ถูกฟ้อง

5.2.2.2 ข้อขัดข้องงานด้านภาระการพิสูจน์ในกรณีมีแหล่งกำเนิดมลพิษ

หลายแห่ง ซึ่งยากต่อการที่โรงท่งจะต้องพิสูจน์ว่าแหล่งกำเนิดมลพิษแห่งใดได้แพร่กระจายมลพิษจนเป็นเหตุให้เกิดความเสียหาย ดังนั้น จึงควรแก้ไขโดยลดภาระการพิสูจน์ของโรงท่งในกรณีดังกล่าว โดยกำหนดให้โรงท่งมีหน้าที่พิสูจน์แต่เพียงว่าความเสียหายเกิดจากแหล่งกำเนิดมลพิษในบริเวณที่แหล่งกำเนิดมลพิษตั้งอยู่เท่านั้น ส่วนปัญหาว่ามลพิษจะเกิดจากแหล่งใดในบริเวณนั้น ให้เป็นหน้าที่ของเจ้าเลยจะต้องพิสูจน์แก้ตัวว่ามลพิษนั้นไม่ได้แพร่กระจายจากแหล่งกำเนิดมลพิษที่ตนเป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครอง ถ้าพิสูจน์ได้เจ้าเลยก็ไม่ต้องรับผิด ถ้าพิสูจน์ไม่ได้เจ้าเลยก็ต้องรับผิดร่วมกับเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษแหล่งอื่นที่พิสูจน์ไม่ได้ เช่นเดียวกัน

5.2.2.3 ข้อขัดข้องงานกรณีไม่สามารถใช้สิทธิทางศาลเพื่อป้องกัน

ภัยอันตรายล่วงหน้า โดยกำหนดหลักการเพิ่มเติมลงในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พุทธศักราช 2535 โดยให้บุคคลผู้ที่จะได้รับอันตรายจากการแพร่กระจายของมลพิษมีสิทธิเรียกให้ผู้เป็นเจ้าของหรือผู้ครอบครองแหล่งกำเนิดมลพิษจัดการตามที่จำเป็นเพื่อบำบัดป้องกันภัยอันตรายนั้นเสียได้ อันเป็นหลักการเดียวกับบทบัญญัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 435

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย